

Natuurinrichting Osbroek-Gerstjens

Krant 2 | april 2013

Gerstjens

Inleiding | Situering | Samenwerking

1

Kansen voor natuur en recreatie | Op stap in het gebied

2-3

Wandelen | Fietsen | Spelen

4

Tussen 2011 en 2013 vonden er werken plaats in het Stedelijk Natuurreservaat Osbroek-Gerstjens. Het natuurinrichtingsproject, dat het reservaat de voorbije jaren een duwtje in de rug gaf, is nu afgerond. Tijd dus om even terug te blikken.

Natuurinrichting is een instrument waarmee de Vlaamse overheid natuurgebieden beter wil inrichten en laten ontwikkelen. Het Osbroek en de Gerstjens zijn zeer waardevolle natuurgebieden op Vlaams en zelfs op Europees niveau.

Dit krantje geeft een overzicht van de uitgevoerde werken in dit unieke natuurgebied aan de stadsrand van Aalst. De uitgevoerde werken hebben tot doel een betere natuur te ontwikkelen en de kwaliteit van de aanwezige natuur te versterken. Enkele maatregelen moeten de recreatie in goede banen leiden en de natuurbeleving verbeteren.

Situering

Osbroek-Gerstjens ligt op het grondgebied van de stad Aalst. Het ruime gebied waarin werken werden uitgevoerd, heeft een oppervlakte van 181 hectare. De ruwe grenzen zijn de woningen langs de Ninovesteenweg, de Parklaan, de Brusselseseesteenweg, de Ronsevaaldreef, de Perenboomstraat, de Groenenbrielstraat en de Alfons van de Maelestraat. Het gebied is door de spoorweg en de Dender opgedeeld in 2 delen nl. het Osbroek en de Gerstjens. Tussen beide delen vind je oude industriegebouwen (Schotte) die niet in het project zijn opgenomen.

Samenwerking

Het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) begeleidt het project en is hoofdfinancierder van de werken. Daarnaast verwerft het ANB ook de gronden die binnen de perimeter van de Vlaamse natuurgebieden liggen. De Vlaamse Landmaatschappij (VLM) verzorgt het secretariaat van het project, staat in voor de projectleiding en houdt toezicht op de uitvoering van de werken door de aannemers. De stad Aalst financiert de aankoop van percelen binnen het Osbroek en de Gerstjens en een deel van de recreatieve infrastructuur zoals de banken en de hangbruggen. Daarnaast is de stad ook verantwoordelijk voor de aansluiting van het afvalwater van de aanpalende woningen op de collectoren.

Agentschap voor
Natuur en Bos

VLAAMSE LANDMAATSCHAPPIJ

Kansen voor natuur en recreatie

Overzicht van de maatregelen

Afkoppelen en omleiden afvalwater Osbroek

Via een oude versleten rioolbuis onder het Osbroekstraatje stroomde tot voor kort afvalwater uit de ruime omgeving van de Ninovesteenweg en de Parklaan door het Osbroek en het stadspark. De buis lekte en bij hevige regen stroomde regenwater samen met afvalwater rechtstreeks in het Osbroek. Hierdoor ging de kwaliteit van het grondwater achteruit. Nieuwe collectoren leiden het afvalwater nu om. Enkel het regenwater stroomt nog door de rioolbuis in het Osbroek. De coördinator van deze werken was de stad Aalst, met medewerking en financiering van Aquafin NV en de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM).

door deze riolering stroomt nu enkel regenwater

Uitbreiding Molenkouter

De percelen tegenover de verlaten fabrieksgebouwen Schotte zijn aangekocht door het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) en sluiten aan bij het Vlaams natuurreservaat Osbroek-Molenkouter. Konikpaarden en Gallowayrunders zorgen voor meer structuur en variatie in het landschap. Zo wordt dit gebied met een rijke fauna en flora nog aangenamer om te wandelen.

Molenkouter begrazing Konikpaarden

Afdekken zichtbaar bouwafval

De vijvers in het Osbroek zijn overblijfselen van een niet volledig uitgevoerde ophoging in de jaren '50-'60. Op de oevers van de Steenworpvijver ligt bouwafval van deze vroegere werken bloot. Een deel van de grondoverschotten van recent uitgevoerde natuurinrichtingswerken gebruikte men om het zichtbaar bouwafval af te dekken. Op deze manier kan de oever terug natuurlijk begroeien.

uitbreiding Molenkouter met weiden Schotte (2013)

Kwelvegetatie

Het Osbroek beschikt over een zeer waardevolle kwelvegetatie (dotterbloem, waterviolier ...). Deze plantensoorten zijn sterk afhankelijk van het 'kwelwater' (grondwater dat onder druk aan de oppervlakte komt). In de grachten van het Osbroek en de Gerstjens kan je dit water herkennen aan de roestkleur of aan specifieke soorten die in het water groeien. De dotterbloem kan je in het voorjaar heel gemakkelijk herkennen aan zijn felgele kleur, net een boterbloem. Waterviolier is een echte waterplant waarvan de bladeren kamvormig zijn met lijnvormige slippen.

dotterbloem

Regelbare stuwen in het Osbroek

Het kwelwater in het Osbroek vloeide vroeger voor het grootste deel naar de riolering omdat de afvoerbuizen onder de Canalaan bijna volledig dichtgeslibd waren. Deze buizen zijn nu vervangen door nieuwe met regelbare stuwen. Het kwelwater van het westen kan nu onder de Canalaan terug naar het oosten stromen. Om het grondwaterpeil op een geschikte hoogte te houden, heeft ook de afvoerbuis ten zuiden van de atletiekpiste een regelbare stuw gekregen. Op deze manier kan het waterniveau op elk moment worden bijgestuurd. Hiermee willen we de typische kwelvegetatie in dit unieke gebied laten uitbreiden.

(zie kadertekst links)

oude stuw atletiekpiste

regelbare stuw atletiekpiste

Ruimen beken - Meanderende Zomergembeek

Een aantal beken in het gebied zijn geruimd o.a. door de provincie Oost-Vlaanderen. De belangrijkste is de Zomergembeek. Om deze terug te laten meanderen, werd de oeverversteving verwijderd en zijn er boomstammen in de beek gelegd. Door het spel van botsend water op de stammen zal de beek opnieuw een natuurlijke loop krijgen: op sommige plaatsen wordt de oever uitgehold, terwijl op andere plaatsen de uitgespoelde aarde terug zal bezinken.

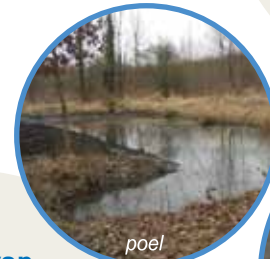
Zomergembeek

Stuw op Beek van één hol

Op de Beek van één hol is een overstort aanwezig. Bij hevige regenval verspreidde het zeer vervuilde overstortwater zich in de hele beek. Een stuw zal nu het vervuilde water tegenhouden ter hoogte van de weiden van het Muiske.

Inrichting verblijfplaats voor vleermuizen

De ijskelder op het domein van kasteel Ronsevaal is ingericht als (winter-)verblijfplaats voor vleermuizen. Deze plaats heeft specifieke eisen wat betreft temperatuur (5-8°C) en luchtvochtigheid (90-100%).

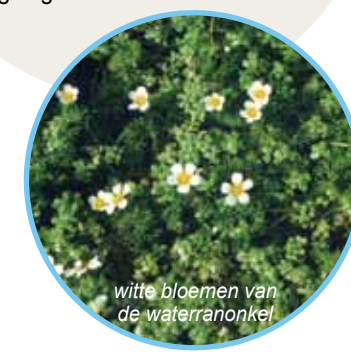
poel

vlonderpad (in opbouw)

Aanleg van waterpartijen

In het Osbroek is een veedrinkpoel aangelegd. In de Gerstjens werden een aantal grachten poelvormig verbreed waardoor de waterplanten meer ruimte krijgen. In functie van natuureducatie en van een vlotte toegankelijkheid werd hier een vlonderpad aangelegd.

witte bloemen van de waterranonkel

Gerstjensvijver

Deze vijver was vroeger rijk aan waterplanten zoals waterviolier en waterranonkel. Op de oevers groeide moerasspirea. Ondanks het visverbod werden in het verleden veel karpers - uit privévijvers - uitgezet. Door bodemomwoeling door de karpers verdween de beplanting volledig. De vijver werd afgevisd en heringericht. Het waterniveau in de Gerstjensvijver zal in de zomer zeer ondiep zijn, om de paar jaren kan de vijver zelfs helemaal droog vallen: een natuurlijke manier om de vijver visvrij te houden. Deze inrichting biedt meer ontwikkelingskansen voor waterplanten en -dieren.

afvissen Gerstjensvijver

paling, karpers

Gerstjensvijver

- begrazingsblok Molenkouter
- uitbreiding weiden Schotte
- speelbos Gerstjens
- afdekken bouwafval aan de Steenworpvijver
- poel
- (winter)verblijfplaats vleermuizen
- hangbrug in speelbos Gerstjens
- wandelpad (ook voor mindermobielen)
- wandelsluis
- fietsstalling
- wandellus van Osbroek naar Gerstjens
- stuw op Beek van één hol
- regelbare stuw in Osbroek
- ruimen beken
- meandering Zomergembeek
- afgekoppeld afvalwater / nu enkel regenwater
- richting van het kwelwater in Osbroek
- vlonderpad

fietsstalling

Robinia

De stammen van de baren en de fietsstallingen zijn krom en soms gebarsten. Dit komt door onze keuze voor onbehandeld hout met een zeer lange levensduur, dat toch geen tropisch hardhout is en in ons klimaat groeit nl. robinia. De levensduur wordt geraamd op 25 jaar en is daardoor sterker dan tamme kastanje of eik (levensduur van ongeveer 15 jaar). Robiniahout 'werkt' lang waarbij het nog verder krom trekt of zelfs barst. Robinia kent een grillige groei, waarbij weinig lange rechte stammen ontstaan. De stam wordt niet zuiver rond en krijgt hierdoor net een natuurlijke vorm en uitzicht.

Contactpersonen

Agentschap voor Natuur en Bos

Gebr. Van Eyckstraat 2-6, 9000 Gent

Coördinator Natuurinrichting:

Hannelore Van de Wiele

e-mail: hannelore.vandewiele@lne.vlaanderen.be

Communicatieverantwoordelijke: Griet Buyse

e-mail: griet.buyse@lne.vlaanderen.be

tel. 09 265 46 40 - fax 09 265 45 88

www.natuurenbos.be

Vlaamse Landmaatschappij

Ganzendries 149, 9000 Gent

Projectleider: Ria De Dyn

e-mail: ria.dedyn@vlm.be

Communicatieverantwoordelijke: Els Seghers

e-mail: els.seghers@vlm.be

tel. 09 244 85 00 - fax 09 244 85 99

www.vlm.be

Colofon

Vormgeving en foto's: VLM Regio West, vestiging Gent

VU: Vlaamse Landmaatschappij, ir. Toon Denys, gedelegeerd bestuurder Gulden Vlieslaan 72, 1060 Brussel

April 2013 www.vlm.be

Wandelen

Zowel in het Osbroek als de Gerstjens zijn de paden op eenzelfde manier ingericht. Het accent ligt op wandelen en de toegankelijkheid voor personen met een beperkte mobiliteit (rolstoelgebruikers) en kinderwagens. Op zeer regelmatige afstanden staan er zitbanken en infoborden. Daarnaast zijn op heel wat plaatsen wandelsluizen gebouwd: een wandelaar of rolstoelgebruiker kan er door, een fietser wordt verzocht de fiets te parkeren.

wandelsluis

Herstel van paden

Het herstel van de paden gebeurde door aanvulling van de bestaande fundering met grove steenslag en het aanbrengen van een nieuwe toplaag. Zowel de grove steenslag als het fijne materiaal uit de toplaag bestaan uit porfier. Hier en daar zie je aan de randen van de paden nog grove steenslag liggen. De reden is dat de paden een bredere fundering hebben. Dit is om schade te vermijden bij het uitvoeren van beheerwerken door machines. Eind maart 2013 werden de paden in de Gerstjens afgewerkt. Het opruimen van hopen aarde met steenslag in de bermen werd belemmerd door het slechte weer (sneeuw en regen) en wordt uitgevoerd in de zomer.

herstelde paden

Fietsstallingen

Aan elke ingang staan eenvoudige fietsstallingen in robiniahout voor 10 tot 20 fietsen. Op die manier kan je beide natuurgebieden zeer gemakkelijk bereiken en je fiets ook fatsoenlijk parkeren.

Speelbos Gerstjens

Heel attractief voor jong en oud zijn de hangbruggen in de Gerstjens. Deze beweeglijke bruggen uit robiniahout en beveiligd met touwen, met een overspanning van 14 m en 26 m, verbinden de ringdijken in deze speelzone. Aan jou de keuze: de trappen in de dijken of de bruggen. Plezier verzekerd!

avontuurlijke hangbrug:
in opbouw en afgewerkt
(foto rechts: Stad Aalst)

